

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา *
BUDDHIST INTEGRATION FOR PROMOTING POLITICAL LEADERSHIP
OF THE SUBDISTRICT MUNICIPAL EXECUTIVES OF THA WANG THONG
MUNICIPALITY AT MUANG DISTRICT IN PHAYAO PROVINCE

ชัยวัฒน์ ดอนอุบล, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, ธัชชนันท์ อิสรเดช
Chaiwat Don-Ubon, Apinya Chatchofa, Thatchanan Issaradet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: chaiwatdon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับหลักพรหมวิหารธรรมและภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2. ศึกษาความสัมพันธ์ของหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมือง และ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ตามสูตรของทาร์ยามาเน่ โดยใช้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น 0.939 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาอยู่ในระดับมาก 2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมและภาวะผู้นำทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.524$, $p < .01$) 3. แนวทางส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามหลักพรหมวิหารธรรม ได้แก่ การใช้เมตตาในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การใช้กรุณาในการช่วยเหลือประชาชน

การใช้มิติตาในการยกย่องและสนับสนุนบุคคลดีเด่นในชุมชน และการใช้อุเบกขาในการสร้างระบบบริหารงานที่โปร่งใสและยุติธรรม

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ภาวะผู้นำทางการเมือง; ผู้บริหารเทศบาล; หลักพรหมวิหารธรรม

Abstract

This research article aims to 1. assess the level of Brahmavihara virtues and political leadership of administrators in the Tha Wang Thong Subdistrict Municipality, Mueang District, Phayao Province, 2. examine the relationship between Brahmavihara virtues and political leadership, and 3. propose a Buddhist-integrated approach to enhancing the political leadership of administrators in this municipality. A mixed-methods research design was employed, combining quantitative and qualitative research. Quantitative data were collected from a sample of 400 individuals using Taro Yamane's formula, with a questionnaire showing a reliability score of 0.939. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, and Pearson's correlation coefficient to test the hypotheses. Qualitative data were obtained through in-depth interviews with 12 key informants, categorized into four groups. The qualitative data were analyzed through content analysis and thematic description. analyzed via descriptive thematic interpretation.

The findings revealed that: 1. the overall level of Brahmavihara virtues and political leadership among administrators was high; 2. There was a statistically significant positive correlation of moderate strength between Brahmavihara virtues and political leadership ($r = 0.524, p < .01$); and 3. Guidelines for enhancing political leadership based on Brahmavihara virtues include: using metta (loving-kindness) to foster strong community relationships, karuna (compassion) to provide assistance to citizens, mudita (empathetic joy) to honor and support outstanding individuals in the community, and upekkha (equanimity) to establish a transparent and fair administrative system.

Keywords: Integrative Buddhism; Political Leadership; Municipal Administrators; Principles of Brahma Vihara Dhamma

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งระบบการปกครองนี้ได้จัดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตามหลักการประชาธิปไตยและหลักการปกครองตนเอง การกระจายอำนาจนี้ยังสะท้อนผ่านโครงสร้างของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งให้ความสำคัญแก่การจัดตั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พร้อมทั้งส่งเสริมการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยมุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นตามแนวทางนี้ รัฐบาลท้องถิ่น เช่น เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับอำนาจในการจัดการและพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างการปกครองตามวิถีประชาธิปไตยที่โปร่งใสและรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม การบริหารท้องถิ่นในประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน เช่น ข้อจำกัดทางกฎหมายและการขาดการสนับสนุนทางงบประมาณ ส่งผลต่อการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่นและศักยภาพในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ (โกวิทย์ พวงงาม, 2554)

การกระจายอำนาจตามหลักการประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาระบบการเมืองไทย โดยรัฐธรรมนูญได้วางแนวทางให้รัฐบาลท้องถิ่นมีสิทธิและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการพื้นที่และชุมชนของตนเอง ซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้นและสร้างความเป็นธรรมในการปกครองท้องถิ่น การจัดสรรอำนาจเช่นนี้สะท้อนถึงเจตจำนงในการเพิ่มความยืดหยุ่นในการปกครองเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกภูมิภาคของประเทศ การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยเทศบาลตำบลท่าวังทองเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน เนื่องจากมีภารกิจในการพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนดขึ้นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ดังกล่าวครอบคลุมหลากหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตาม ท้องถิ่นยังคงเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การขาดแคลนงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง และปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้การจัดการในระดับท้องถิ่นต้องพึ่งพาผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและคุณธรรมในการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาและนำพาชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง, 2566) จากรายงานแผนการใช้จ่ายเงิน งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของเทศบาลตำบลท่าวังทอง พบว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ 2565 มีจำนวน 20 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปีงบประมาณ 2564 ที่ได้รับ 25 ล้านบาท ส่งผลให้การดำเนินงานของผู้บริหาร

ท้องถิ่นและศักยภาพในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ลดลง นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้าน และปัญหาการทุจริตในการบริหารงาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่าง ยั่งยืน (สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง, 2565)

การมีภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหาร ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างหนึ่งคือการใช้หลักการพรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา โดยคุณธรรมเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและ การยอมรับจากประชาชน ช่วยให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถรับมือกับปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ไปสู่การมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน (ธีระพล ศรีชนะ, 2564) การที่ผู้นำท้องถิ่นปฏิบัติตามหลักการ พรหมวิหาร 4 ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับประชาชน ทำให้การบริหาร จัดการมีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานและงบประมาณยังเป็นอุปสรรคที่ท้องถิ่นต้อง เผชิญ ส่งผลให้ต้องอาศัยกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนและ การสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งจะช่วยให้เทศบาลตำบลท่าวังทองสามารถดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง, 2566)

การบริหารจัดการทางการเมืองในปัจจุบันต้องอาศัยภาวะผู้นำที่นอกจาก จะมีทักษะการบริหารแล้วยังต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะการใช้หลักพรหม วิหาร 4 ซึ่งประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา หลักธรรมนี้มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน การบริหารด้วยเมตตาและกรุณา ช่วยให้ผู้นำเอาใจใส่และพร้อมช่วยเหลือประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกได้รับการสนับสนุน และเกิดความไว้วางใจ (ภูวเดชณ์ ศรีสุพงษ์, 2564) ส่วนหลักมุทิตาช่วยส่งเสริม ความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน โดยผู้นำแสดงความยินดีและสนับสนุนความสำเร็จของพลเมือง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้ หลักอุเบกขาช่วยให้ผู้นำสามารถตัดสินใจ อย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม ส่งผลให้การบริหารจัดการมีความโปร่งใสและสอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชน (ธีระพล ศรีชนะ, 2564) หลักพรหมวิหารธรรมจึงเป็นแนวทาง ที่ช่วยให้ผู้บริหารทางการเมืองมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับจริยธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วย เสริมสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนเท่านั้น แต่ยังช่วยให้การจัดการท้องถิ่น มีประสิทธิภาพและสร้างสังคมที่ยุติธรรม (ธงชัย สันติวงษ์, 2563) การบูรณาการหลักพรหม วิหารในการตัดสินใจจึงเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง เป็นธรรมและมีความเคารพจากสังคม

ด้วยเหตุปัญญาและความสำคัญเบื้องต้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา พุทธบูรณาการ เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาและ นำผลการวิจัยไป พัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยอัน มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในรูปแบบของการมี ส่วนร่วมทางการเมืองผ่านกิจกรรมทางการเมือง คือ การรณรงค์ หาเสียง การออกเสียงเลือกตั้งแบบคุณธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มการเมือง การแก้ปัญหาทางการเมือง และการปฏิบัติตามกฎหมาย การใช้อำนาจปกครองรัฐ เจริญคุณธรรมมากกว่าเชิงปริมาณ ใช้พฤติกรรมการบริหารแบบผู้นำมีคุณธรรมให้เป็น แบบอย่างของสังคมไทย การกระจายอำนาจแบบคุณธรรม สร้างกลไกภาคประชาชน ให้ขับเคลื่อนคุณธรรม และองค์ความรู้ใหม่ใช้พุทธบูรณาการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ให้มีความสมบูรณ์สู่ประชาธิปไตยในครรลองของธรรมหรือคุณธรรมนำการเมือง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหาร เทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมือง ของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. เพื่อศึกษานำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของ ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามหลักสุจริต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ วิจัยเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อยู่ใน ทะเบียนบ้านของเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 12,584 คน (สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง, 2564)

2.2 สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำ การสุ่มจากประชากร โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ได้ จำนวน 400 คน (Yamane, 1973)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพรหมวิหารธรรมและภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. เมตตา (ความรักและปรารถนาดี) จำนวน 5 ข้อ 2. กรุณา (ความสงสาร) จำนวน 5 ข้อ 3. มุทิตา (ความยินดี) จำนวน 5 ข้อ และ 4. อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกทำเครื่องหมาย (✓) ลงในระดับความคิดเห็นที่ตรงกับตนเองมากที่สุดจากระดับคะแนน 5 ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. อำนาจ-อิทธิพลของผู้นำ จำนวน 5 ข้อ 2. พฤติกรรมของผู้นำ จำนวน 5 ข้อ 3. คุณลักษณะของผู้นำ จำนวน 5 ข้อ และ 4. สถานการณ์ของผู้นำ จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกับตนเองมากที่สุดจากระดับคะแนน 5 ระดับ (Rating Scale)

3.2 การวิจัยเชิงการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์โดยตรงในด้านพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและครอบคลุมทุกมิติ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป ซึ่งเป็นพระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสและพระวิทยากรในพื้นที่ตำบลท่าวังทอง กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน ซึ่งรวมถึงรองปลัดเทศบาลตำบลท่าวังทองและสมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มที่ 3 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบาย และกลุ่มที่ 4 ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลท่าวังทอง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 12 รูปหรือคน การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามหลักวิชาการ โดยมุ่งเน้นการคัดเลือกบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและ

เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ ปลอดจากอคติ (Values Free) และสามารถสะท้อนถึงสถานการณ์จริงได้อย่างครบถ้วน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจากตัวแทนของผู้ทรงวุฒิ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน และ กลุ่มที่ 4 ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ดังนี้

4.1.1 ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

4.1.2 นำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด ตรวจสอบและได้รับแบบสอบถามกลับมาครบ 100%

4.1.3 นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4.2 ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 912 รูปหรือคน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้ 1. ถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2. จำแนกและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของ Key informant โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 4. สังเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคลและการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ระดับหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม (n=400)

หลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเมตตา (ความรักและปรารถนาดี)	4.15	0.79	มาก
ด้านกรุณา (ความสงสาร)	4.13	0.80	มาก
ด้านมุทิตา (ความยินดี)	4.16	0.79	มาก
ด้านอุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง)	4.15	0.80	มาก
โดยภาพรวม	4.15	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า หลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมุทิตา (ความยินดี) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.79) รองลงมา ได้แก่ ด้านเมตตา (ความรักและปรารถนาดี) ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.79) และด้านอุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.80) อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกรุณา (ความสงสาร) ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.80) ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต กับหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม				
	ภาวะผู้นำทางการเมือง	อำนาจ-อิทธิพลของผู้นำ	พฤติกรรมของผู้นำ	คุณลักษณะของผู้นำ	สถานการณ์ของผู้นำ
โดยภาพรวม	.494**	.524**	.506**	.479**	.467**
ด้านเมตตา (ความรักและปรารถนาดี)	.489**	.523**	.467**	.489**	.478**
ด้านกรุณา (ความสงสาร)	.500**	.527**	.482**	.499**	.493**
ด้านมุทิตา (ความยินดี)	.510**	.536**	.493**	.508**	.504**
ด้านอุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง)	.522**	.548**	.505**	.519**	.517**

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 หลักพรหมวิหารธรรมมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=0.494^{**}$)

ด้านเมตตา (ความรักและปรารถนาดี) มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=0.489^{**}$)

ด้านกรุณา (ความสงสาร) มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=0.500^{**}$)

ด้านมุทิตา (ความยินดี) มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=0.510^{**}$)

ด้านอุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=0.522^{**}$)

3. การนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้เมตตาเพื่อสร้างความรักและปรารถนาดีต่อประชาชน โดยการจัดทำนโยบายและโครงการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนผ่านการลงพื้นที่และรับฟังความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้กรุณาเพื่อสร้างความสงสารและต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ โดยการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ประชาชน การจัดทำโครงการสวัสดิการสังคม และพัฒนาระบบบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้มุทิตาเพื่อสร้างความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีโดยการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติประชาชนและบุคลากรที่ทำความดี การสนับสนุนโครงการพัฒนาศักยภาพของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

3.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้อุเบกขาเพื่อสร้างการตัดสินใจที่เป็นธรรมและไม่ลำเอียง โดยการสร้างระบบการบริหารงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาจากภาคประชาชน และพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาล ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทองที่ปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารธรรม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านมูทิตา (ความยินดี) เมตตา (ความรักและปรารถนาดี) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) และกรุณา (ความสงสาร) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติตามหลักธรรมอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพยังสนับสนุนผลลัพธ์นี้ โดยยืนยันว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับหลักพรหมวิหารธรรม ทั้งนี้ ผู้บริหารยังได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ และจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนชุมชน รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลการบริหารงานอย่างโปร่งใส ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในท้องถิ่น ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับพบในงานวิจัยผลงานของพรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง ซึ่งพบว่าการใช้หลักธรรมาธิปไตยในการบริหารช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในพื้นที่เดียวกัน นอกจากนี้ ในงานวิจัยประเด็นเดียวกันของยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของพระศักดา ชนาสโร (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณในสถานศึกษาตามแนวพุทธธรรม ซึ่งพบว่าหลักพุทธธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการตัดสินใจอย่างเป็นธรรม ในกระบวนการบริหาร และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของพระมหาวีเศษ กนตธมโม (2565) ที่ศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ซึ่งพบว่าการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในงานท้องถิ่นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้อย่างดี

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่าหลักพรหมวิหารธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาทั้งในภาพรวมและในแต่ละด้าน โดยการปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารธรรมทั้ง 4 ด้าน คือ เมตตา กรุณา มูทิตา และอุเบกขา ส่งผลให้ผู้บริหารมีแนวโน้มได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากประชาชนมากขึ้น ด้านเมตตา ซึ่งเน้นการมีความรักและปรารถนาดีต่อผู้อื่นช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและประชาชน ทำให้สามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านกรุณาช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเต็มที่ ด้านมูทิตาที่เน้นการสนับสนุนความสำเร็จของผู้อื่น

ช่วยให้เกิดการพัฒนากองบุคลากรและชุมชน ส่วนด้านอุเบกขาที่เน้นความเป็นกลางและ ยุติธรรมช่วยสร้างความโปร่งใสในการตัดสินใจและการบริหารงาน ซึ่งสร้างความเชื่อมั่น ให้กับประชาชนในระยะยาว การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงาน ทางการเมืองของผู้บริหารทำให้เกิดภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่ดี และมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมในการส่งเสริมภาวะ ผู้นำทางการเมืองที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสร้างความไว้วางใจ จากประชาชน ผลการศึกษานี้ยังพบในงานวิจัยของ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (2566) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในภาวะผู้นำทาง การเมืองส่งเสริมความโปร่งใสและความซื่อสัตย์ในการบริหารงาน และสนับสนุนการ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ในงานวิจัย

3. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักสุจริต 3 ของประชาชน ในตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพรหม วิหารธรรมในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง มีการใช้หลักสำคัญ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งแสดงถึงคุณธรรมที่ส่งเสริม การบริหารงานที่โปร่งใสและได้รับความเชื่อถือจากประชาชน การใช้เมตตาเป็นการสร้าง ความรักและปรารถนาดีต่อประชาชน โดยผู้นำที่มีเมตตาจะสามารถเข้าถึงและตอบสนอง ความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้นำและประชาชน การใช้กรุณาเป็นการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ของประชาชน อย่างเต็มที่ ผู้นำที่มีกรุณาจะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ คนในชุมชนอย่างจริงจัง การใช้มุทิตาเป็นการสนับสนุนความสำเร็จของผู้อื่นและสร้าง แรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพของประชาชน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในชุมชนอย่างยั่งยืน ส่วนการใช้อุเบกขา คือ การตัดสินใจที่เป็นธรรมและไม่ลำเอียง ผู้นำที่มีอุเบกขาจะสามารถบริหารงานได้อย่างโปร่งใสและยุติธรรม ซึ่งส่งเสริมความ น่าเชื่อถือในตัวผู้นำ การดำเนินการตามหลักพรหมวิหารธรรมนี้ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและ ความไว้วางใจในตัวผู้นำ รวมถึงการพัฒนาชุมชนที่มีความยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของขวัญชนก สายชมพู และอภิรดี โกเฮง (2566) ที่พบว่า การใช้คุณธรรม เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวคิดของโสเครตีส เพลโต อริสโตเติลและ พรหมวิหาร 4 สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการ ของชุมชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ในงานวิจัยประเด็นเดียวกันของสมชาย ทองคำ (2564) พบว่า คุณธรรมทางศาสนา เช่น พรหมวิหารธรรม มีบทบาทสำคัญในการสร้าง ความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้นำและประชาชน อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่าง

ยั่งยืน จากการศึกษา แนวทางการนำหลักพรหมวิหารธรรมมาประยุกต์ใช้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในตัวผู้นำเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ทั้งนี้ การใช้คุณธรรมดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในระยะยาว

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย ซึ่งได้ทำการศึกษาจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า นำเสนอองค์ความรู้จากการวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้เป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1. การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมือง หลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ช่วยสร้างผู้นำที่มีคุณธรรม โดยเมตตา

และกรุณาช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการช่วยเหลือประชาชน มุทิตาส่งเสริมความสำเร็จและการพัฒนาคนในชุมชน ส่วนอุเบกขาช่วยให้ผู้นำตัดสินใจได้อย่างยุติธรรม

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมือง มุ่งเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การฝึกฝนทักษะการตัดสินใจ การบริหารทีม และการปรับตัวในสถานการณ์ที่ท้าทาย ทั้งนี้ผู้นำยังต้องมีความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์และนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานท้องถิ่น โดยเน้นการสร้างระบบบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและพัฒนาโครงการตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น การใช้เทคโนโลยีและการสร้างกลไกการประเมินผลที่เป็นธรรม

4. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับชุมชน โดยการจัดกิจกรรมพบปะประชาชนและใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อสร้างความใกล้ชิด และสร้างคณะที่ปรึกษาจากประชาชนเพื่อให้ได้รับมุมมองที่หลากหลาย

5. การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ เทศบาล หน่วยงานรัฐควรพัฒนานโยบายการฝึกอบรมภาวะผู้นำเชิงพุทธให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ โดยให้ความสำคัญกับหลักพรหมวิหารธรรม ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อสร้างความเข้าใจและประยุกต์ใช้ในงานท้องถิ่น ควรมีการจัดอบรมเชิงลึกที่ครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. หน่วยงาน เช่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด และ เทศบาล ควรกำหนดนโยบายการบริหารที่โปร่งใส โดยบูรณาการหลักธรรมในการพัฒนาชุมชน เช่น การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงความเสมอภาคและมีการตรวจสอบ การออกแบบโครงการที่สะท้อนความร่วมมือกับชุมชน และการสร้างกลไกการถ่วงดุลและความเป็นกลาง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

3. หน่วยงาน การปกครองหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาระบบให้รางวัลแก่บุคลากรที่ประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการทำงาน

เช่น การประกวดโครงการที่สอดคล้องกับหลักธรรม การมอบรางวัลประจำปีแก่ผู้นำที่มีคุณธรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานรัฐ เช่น เทศบาล ควรจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเป็นประจำ เช่น เวทีประชาคม เพื่อให้ผู้บริหารสามารถฟังความเห็นและตอบสนองต่อปัญหาชุมชนได้อย่างใกล้ชิด การจัดเวทีเหล่านี้ช่วยสร้างความไว้วางใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำกับชุมชน

2. หน่วยงาน เช่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และการพัฒนาทักษะการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเน้นการฟังความคิดเห็นอย่างจริงจังและการสื่อสารที่เป็นมิตรและสุภาพ

3. การปกครองหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการจัดโครงการพี่เลี้ยง (Mentoring Program) เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารรุ่นใหม่กับผู้ที่มีประสบการณ์ โดยการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการทำงานร่วมกับชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างในแต่ละบริบท เช่น เมืองชนบท และภูมิภาคต่าง ๆ

2. ควรมีการวิจัยผลกระทบระยะยาวของการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานท้องถิ่น โดยศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความไว้วางใจของประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. ควรศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานในองค์กรที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อขยายผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นที่นอกเหนือจากหน่วยงานรัฐ

เอกสารอ้างอิง

โกวิท พวงงาม. (2554). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการ และมติใหม่ในอนาคต* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ขวัญชนก สายชมพู และอภิตี โกเฮง. (2566). คุณธรรมของผู้นำทางการเมืองตามแนวคิดของโสเครตีส เพลโต อริสโตเติล และพรหมวิหาร 4. *Academic Journal of Political Science and Public Administration*, 5(2), 41-48.

- ธงชัย สันติวงษ์. (2563). รูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารร่มพญักษ์*, 37(3), 167-183.
- ธีระพล ศรีชนะ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพรหมวิหาร 4. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 6(1), 59-72.
- พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล. (2564). การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 6(1), 131-140.
- พระปลัดเอกชัย จนโทโชโต. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(3), 113-124.
- พระมหาวิเศษ กนตธมโม. (2565). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(4), 198-210.
- พระศักดิ์ดา ขนาสโภ. (2564). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณในสถานศึกษามูลนิธิตามแนวพุทธธรรม. *วารสารพุทธอาเซียนศึกษา*, 6(1), 32-47.
- ภูวเดชณ์ ศรีสุพงษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นไทยกับหลักพรหมวิหาร 4. *วารสารร่มพญักษ์*, 39(1), 109-126.
- สมชาย ทองคำ. (2564). บทบาทของคุณธรรมทางศาสนาในการพัฒนาชุมชนชนบทไทย. *วารสารสังคมศาสตร์*, 12(2), 30-47.
- สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2565* เพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลง (ฉบับที่ 4). พะเยา: เทศบาลตำบลท่าวังทอง.
- _____. (2565). *รายงานแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. พะเยา: สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง.
- _____. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่น*. พะเยา: สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง.
- _____. (2566). *ยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลท่าวังทอง*. พะเยา: สำนักงานเทศบาลตำบลท่าวังทอง.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Tokyo: Aoyama Gakuin University.